

сведений об основных результатах реализации среднесрочных приоритетных направлений инновационной деятельности отраслевого уровня и соответствующие формы [Электронный ресурс]. — Режим доступа: \www/URL: http://old.mon.gov.ua/ua/departement/7196/1425376133/. — 10.06.2015.

МОНИТОРИНГ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРІОРИТЕТІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Проаналізовано результати науково-дослідної роботи щодо моніторингу реалізації стратегічних пріоритетів інноваційної діяльності в Україні. Наведено методичні підходи, за якими здійснено вказаний моніторинг, та аналіз отриманих результатів. Це дозволяє перевірити правильність вибору пріоритетів інноваційної діяльності, запропонувати нові пріоритетні напрями, що сприятиме їх ефективній реалізації.

Ключові слова: моніторинг, інноваційна діяльність, стратегічні пріоритети, середньострокові пріоритетні напрями, методологія, бюджетні кошти.

Кваша Татяна Константиновна, завідувач відділом прогнозно-аналитичного забезпечення інноваційної діяльності, Український інститут науково-технічної та економічної інформації, Київ, Україна, e-mail: kvasha@uintei.kiev.ua.
Паладченко Елена Федоровна, завідувач відділом прогнозування науково-технологічного розвитку, Український інститут науково-технічної та економічної інформації, Київ, Україна, e-mail: paladchenko@uintei.kiev.ua.

Кваша Тетяна Костянтинівна, завідувач відділу прогнозно-аналитичного забезпечення інноваційної діяльності, Український інститут науково-технічної та економічної інформації, Київ, Україна.
Паладченко Елена Федорівна, завідувач відділу прогнозування науково-технологічного розвитку, Український інститут науково-технічної та економічної інформації, Київ, Україна.

Kvasha Tatyana, Ukrainian Institute for Scientific, Technical and Economic Information, Kyiv, Ukraine, e-mail: kvasha@uintei.kiev.ua.
Paladchenko Olena, Ukrainian Institute for Scientific, Technical and Economic Information, Kyiv, Ukraine, e-mail: paladchenko@uintei.kiev.ua

УДК 336.221.4 - 027.542:339.9

DOI: 10.15587/2312-8372.2015.47234

Максименко А. В.

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ ПОДАТКОВИХ СТРАТЕГІЙ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Уточнено ключові тенденції розвитку податкових систем. Проведено аналіз податкових стратегій розвинутих країн світу та охарактеризовано їх трансформації в глобальному економічному середовищі. Визначено шляхи податкової гармонізації, що полягають в збільшенні координації між податковими органами різних країн та створенні Всесвітньої податкової організації.

Ключові слова: податкова система, податкова стратегія, глобалізація, податкове навантаження, податкова гармонізація.

1. Вступ

Жодна сфера життя суспільства не unikнула наслідків сучасних процесів глобалізації. Інтеграція ринків, міграція трудових ресурсів, уніфікація умов переміщення капіталу, інформатизація суспільства — все це прояви глобалізаційних процесів. Водночас, кожна країна формуючи свою податкову політику насамперед прагне захистити національні інтереси, але в умовах взаємопов'язаності та взаємозалежності економічних процесів по всьому світу ігнорування інших інтересів стає неможливим. Йдеться про трансформацію податкових систем під впливом глобальних процесів сучасності.

Прагнення держав досягти реалізації власних цілей докорінно змінює традиційний порядок ведення бізнесу корпораціями та змушує їх підлаштуватися під податкову стратегію країни. В свою чергу, зростаючі масштаби податкової конкуренції призводять до недопущення радикальних дій в сфері державної податкової політики, адже ризик того, що корпорації підуть з ринку в пошуках більш привабливої податкової юрисдикції є більшим, ніж потенційно зростаючі обсяги податкових надходжень до бюджету. Досягнення балансу в процесі трансформації податкових систем є найактуальнішим питанням сучасності.

2. Аналіз останніх досліджень і постановка проблеми

Особливості та ключові тенденції розвитку податкових систем під призвою просторових траєкторій знайшли своє відображення у працях таких зарубіжних авторів: Alm J., Saavedra P., Sennoga E., Diamond J., Zodrow G., Genser B., Reutter A. Серед вітчизняних фахівців, які займалися даним питанням, варто відзначити Андрущенко В. Л., Девко С. Т., Дятленко Н. М., Кузьміна О. Є., Юрченко В. В. Однак ряд аспектів цієї багатогранної наукової проблеми залишаються недостатньо дослідженими та обґрунтованими. Зокрема, податкові стратегії розвинених країн світу часто розглядаються в розрізі залучення іноземних інвестицій в країну. Цьому присвячені праці Бусаревої Т. Г. [1], що зосереджує увагу на виокремленні європейської, американської та англійської моделей податкового регулювання іноземного інвестування. В свою чергу James S. та Sawyer A. [2] досліджують фактори, що впливають на форму міжнародної податкової системи, але з особливим акцентом на оподаткування інвестицій. Вони виокремлюють кілька областей, які суттєво впливають на оподаткування інвестицій, а саме збільшення мобільності капіталу, податкова конкуренція та податкова гармонізація. Tanzi V. [3] доводить, що

нинішня архітектура міжнародної економічної системи є недосконалою з двох причин. Вона не дає можливості контролю або координації реформування податкових систем, які можуть негативно позначитися на інших країнах, з іншого боку архітектура міжнародної економічної системи не продукує ніякого механізму для фінансування міжнародних суспільних благ. Високо оцінюючи накопичений досвід щодо оцінки податкових стратегій під впливом інтеграційних процесів, зауважимо, що залишаються відкритими питання аналізу трансформації податкових стратегій розвинутих країн світу в глобальному економічному середовищі через те, що нові розробки і технології торгівлі в даний час підтримують ефективність держави як автономного суб'єкта оподаткування і вимагають свого вирішення.

3. Об'єкт, мета та задачі дослідження

Об'єкт дослідження — національні податкові стратегії розвинутих країн світу та напрямки їх модифікації. *Метою статті* є оцінка впливу глобалізації на зміну тенденцій розвитку податкових систем з метою визначення шляхів податкової гармонізації.

Для досягнення поставленої мети необхідно вирішити такі задачі:

- уточнення ключових детермінант податкових систем країн світу;
- виділення структурних компонентів податкової стратегії країни;
- характеристика зміни податкового навантаження;
- оцінка впливу глобалізаційних процесів на національні податкові системи;
- розробка рекомендацій щодо податкової гармонізації в глобальному контексті.

4. Матеріали і методи дослідження

Методологічною основою статті є сукупність методів наукового пізнання. Теоретичну основу роботи склали праці вітчизняних та закордонних фахівців, статистичні дані. При вирішенні завдань, визначених у роботі, використовувались загальнонаукові та спеціальні методи: узагальнення, аналізу та синтезу, системного підходу, графічного аналізу.

5. Результати дослідження модифікації податкових стратегій

Глобалізаційні процеси є об'єктивним явищем світової економіки, а отже їх вплив на світові податкові системи є неминучим. Виклики, які глобалізація ставить перед податковими системами можуть призвести до того, що в майбутньому держави будуть неспроможні отримувати необхідний рівень податкових надходжень, а отже будуть змушені реформувати існуючі податкові стратегії та зменшувати роль держави в функціонуванні всієї економіки. Незважаючи на позитивні ефекти від такої лібералізації, існує загроза загострення соціальних проблем, більшість з яких вирішуються саме завдяки податковим надходженням.

Водночас, податкові системи також мають неабиякий вплив на ефективне функціонування держави. Ще у 1918 році економістом Й. Шумпетером була висловлена думка, що «в разі, якщо оподаткування в державі не

зможє виконувати свої функції і виникне нова форма забезпечення потреб суспільства, тоді те, що ми називаємо сучасною державою, змінить свою природу» [4].

Водночас, Л. Ндикумана [5] зазначає: «Податкова політика залишається центральним елементом національної політики в кількох напрямках. Це основне джерело мобілізації доходів для фінансування надання суспільних послуг та підтримки заходів антициклічної політики. Це відіграє важливу роль в перерозподілі, дозволяючи урядам забезпечувати засобами для існування сегментів з низькими рівнем доходів. Податкова політика також є важливим показником справедливості в політиці. Нарешті, оподаткування є важливим інструментом для просування внутрішніх заощаджень та інвестицій, для залучення іноземного капіталу. Саме в цьому контексті процеси глобалізації є вкрай актуальними для податкової політики.

Останні глобалізаційні зміни піднімають важливі питання, що стосуються податкової політики та економічного розвитку. По-перше, з'являється все більше доказів, що середні ставки оподаткування на доходи з капіталу знизилася з плином часу в розвинутих країнах. Через це виникає питання, чи є це результатом «гонки до дна» (на думку автора, мається на увазі конкуренція держав в податковій сфері, тобто надання більших пільг або зменшення податкового тягаря у порівнянні з іншими країнами) або «шкідливої конкуренції». По-друге, збільшення мобільності капіталу і легкість реєстрації компаній закордоном дозволяє транснаціональним корпораціям «змінювати» прибуток, використовувати лазівки в податковій політиці, прогалини в нормативно-правовій базі та відсутність координації податкової політики між країнами для отримання переваг. Ці корпоративні практики шкідливо впливають на економічний розвиток. Зокрема, найменш розвинені країни, по суті, в невідгладному становищі при розподілі капіталу та заощаджень; вони можуть понести великі втрати податкових доходів через «зсуви» прибутків транснаціональних корпорацій, в той же час вони несуть збитки через втечу капіталу та інші форми незаконних фінансових потоків» [5].

Слід зазначити, що первинним поняттям є податкова система, адже вона закладає основні принципи та механізми оподаткування, види податків та процедури їх стягнення. Під впливом об'єктивних чинників економічного середовища, як внутрішнього, так і зовнішнього характеру, кожна держава формує податкову політику, яка є загальним орієнтиром розвитку системи оподаткування в країні. І вже в межах цієї політики держава виокремлює довгострокові та короткострокові цілі в податковому управлінні, відповідно — податкову стратегію та податкову тактику.

Сучасні податкові стратегії країн світу значно відрізняються за своїми характеристиками. Протягом століть національні податкові системи формувались залежно від потреб держави, умов економічного розвитку, загальної системи господарювання тощо. На сьогоднішній день можна простежити основні податкові стратегії країн світу в залежності від географічного розміщення тієї чи іншої країни. Так, країни Середнього Сходу характеризуються найбільш низьким рівнем податкового навантаження, країни Північної Америки характеризуються найбільшою різноманітністю податкових систем, в країнах Європейського Союзу найбільш вагому частку

серед податків займає податок з доходів фізичних осіб, в той час як в Азійсько-Тихоокеанському регіоні найбільшими платниками податків є корпорації. Найвищим загальним рівнем оподаткування є в країнах Африки, а країни Центральної Азії та Східної Європи за останні 9 років значно просунулись у реформуванні власних податкових систем [6].

В багатьох випадках податкові стратегії високорозвинених країн Західної Європи поділяють на чотири фіскальні політики: шведська, французька, німецька та британська. На формування кожної з цих стратегій впливала історична специфіка країни, та в свою чергу це пояснює використання різних складових фіскальної політики.

Для ілюстрації різноманітності податкових стратегій розвинутих країн світу, проаналізуємо статистичну інформацію щодо обсягу податкового навантаження (рис. 1, 2).

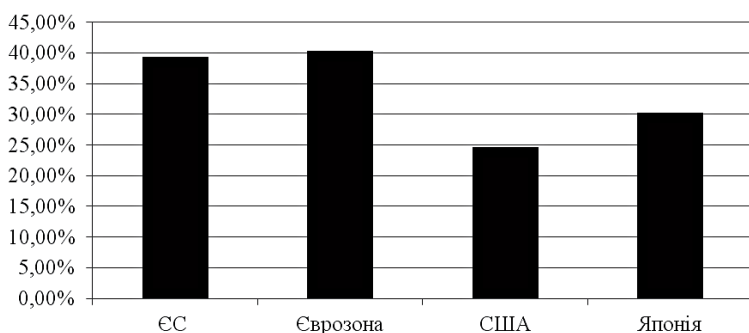

Рис. 1. Загальний обсяг податкового навантаження в ЄС, США та Японії у 2012 році, % від ВВП [7]

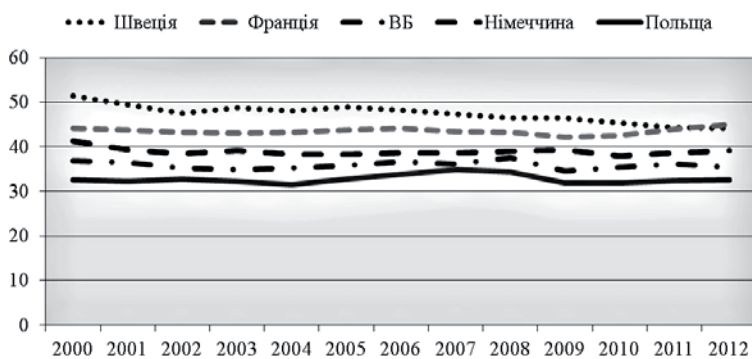

Рис. 2. Загальний обсяг податкового навантаження у 2000–2012 роках, % від ВВП [7]

На підставі наведеного приходимо до висновків, що найбільше податкове навантаження у 2012 році зафіксоване в Єврозоні, загальний обсяг якого становить 40,4 % від загального ВВП країн, що входять до цієї групи. Відповідно середній рівень всіх податків ЄС складає 39,4 %, з цього виходять, що загальний обсяг податків в країнах, що використовують євро, вищий у порівнянні з іншими країнами ЄС. Найменше ж податкове навантаження у США (24,7 %), та середній рівень, за цим графіком, посідає Японія, з загальним оподаткуванням у розмірі 30,3 % від ВВП.

За графіком (рис. 2) можна побачити динаміку змін обсягу оподаткування в деяких країнах ЄС. Потрібно зазначити, що різких змін в цих країнах протягом 2000–2012 років не відбулося. Обсяг оподаткування у Швеції, Франції, Великобританії, Німеччині та Польщі коливається в діапазоні від 30 % до 40 %. Найбільший рівень оподаткування – у Франції, найменший – в Польщі. Також потрібно зазначити, що за даними 2012 року податкове навантаження Франції стало більшим ніж у Швеції. Як зазначалось вище, за інформацією наданою на графіку можна побачити, що країни, які входять до Єврозони, мають вищий рівень оподаткування ніж інші країни-члени ЄС.

Важливо зазначити, що стратегії гармонізації податкових систем в ЄС не є результатом сьогоденних викликів існуванню співтовариства. Ще у початкових роках існування ЄС податкові стратегії країн-членів поступово видозмінювались відповідно до зближення економічних систем країн. Так, у 2002 році було проведено дослідження стосовно податкового тягаря в ЄС, а саме – порівняння податкового навантаження між центром Союзу (Німеччина, Бельгія, Франція, Італія) та периферією (Греція, Іспанія, Ірландія, Португалія). В ході дослідження було виявлено, що якщо наприкінці 1970-х років розрив між податковим навантаженням складав близько 6 %, то вже у 2000-х роках він знизився до 1 %, причому відбувалось це за рахунок підвищення податкових ставок у периферії [8]. Отже, можна сказати, що гармонізація та уніфікація податкових систем посилюється разом із посиленням економічних зв'язків між країнами.

Одними з найважливіших податків у всіх країнах світу займають податок на доходи фізичних осіб та податок на доходи корпорацій країн Великої двадцятки. Різноманітність податкових систем країн впливає на рівень даних податків, що можна побачити за рис. 3, 4.

Як свідчать дані (рис. 3) за підсумками 2014 року найбільшими ставки прибуткового податку були в Німеччині (47,5 %), Австралії, Китаї, Франції, Великобританії (45 %), Італії (43 %), Японії (40,8 %), Південноафриканській республіці (40 %), США (39,6 %), та найнижчими – в Росії (13 %) та Саудівській Аравії (2,5 %). Середнє значення даного податку становило 35,1 %.

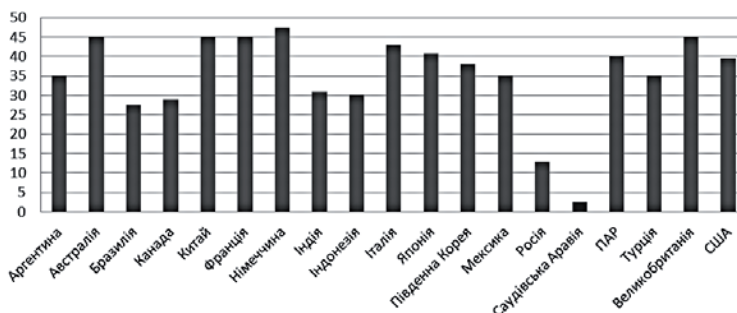

Рис. 3. Ставки прибуткового податку в країнах Великої двадцятки у 2014 році (побудовано автором на основі [9])

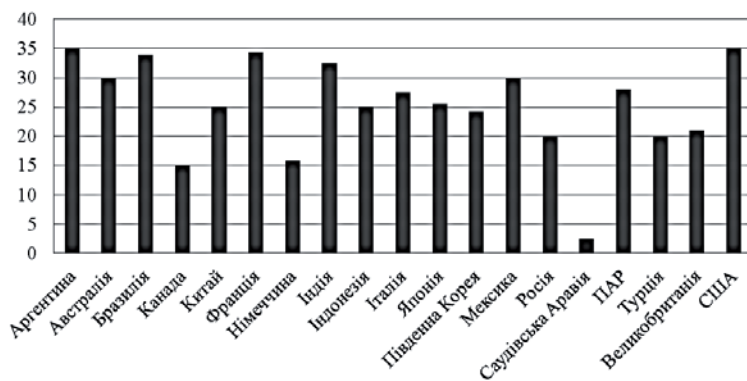

Рис. 4. Ставки податку на доходи корпорацій в країнах Великої двадцятки у 2014 році (побудовано автором на основі [9])

В свою чергу, середня ставка податку на доходи корпорацій (рис. 4) в країнах великої двадцятки становить 25,3 %. Найнижчі ставки були зафіксовані в Німеччині (15,8 %), Саудівській Аравії (2,5 %), та найвищі у 2014 році – в США, Аргентині (35 %), Франції (34,3 %), Бразилії (34 %), Індії (32,4 %).

Аналізуючи світовий рівень оподаткування, можна помітити певні тенденції до зміни рівня оподаткування у різних регіонах світу. До 2008 року у 7 з 8 досліджуваних регіонів у звіті компанії PriceWaterhouseCoopers [6] спостерігалось зниження податкових ставок. Проте вже у 2009 році таких регіонів було 5, а в 2011 – усього три. Нарешті в 2012 році зниження ставок відбулось лише в Африці та Південній Америці. Така тенденція показує, що уряди країн світу намагаються протистояти викликам глобальної фінансової кризи, і якщо одні країни вбачають шлях розвитку у зниженні ставок задля залучення іноземних інвестицій та стимулювання економічного зростання, інші збільшують ставки податків та націлені на фінансування проектів державного сектору або зниження його дефіциту.

Крім того, зміни в податкових системах стосуються і змін у ставках податків. Найпоширенішими тенденціями є наступні:

1. Зниження ставок податку на доходи фізичних осіб.
2. Зниження числа шкал для оподаткування прибутку.
3. Розширення податкової бази для податку на прибуток.
4. Зниження прямих податків компенсується підвищенням таких податків, як ПДВ, соціальних виплат тощо.
5. Ставки податків для корпорацій підвищуються, натомість поступово прибираються податкові стимули [10].

6. Обговорення результатів дослідження трансформації податкових стратегій під впливом глобалізації

В розвинутих країнах світу урядовці починають серйозно замислюватись над можливостями урегулювання «фінансових термітів», адже їх існування, постійне вдосконалення та збільшення чисельності ставить під загрозу існування ефективного податкового менеджменту в межах однієї держави. На думку Роланда Паріса [11], з розвитком Інтернет-технологій у міжнародній торгівлі, у світі розпочинається своєрідний рух назустріч міжнародній координації податкової політики, і на це існує дві вагомі причини: по-перше, держави не до-

зволять всезростаючому обсягу електронної торгівлі поглинути оподаткування, а по друге – держави не зможуть оподатковувати нову форму торгівлі без тісної співпраці з іншими державами.

Одним із альтернативних шляхів розвитку світової співпраці в галузі міжнародного оподаткування є створення Світової податкової організації [3]. Її функціями мають стати відслідковування фінансових нововведень у світі, ідентифікувати тенденції, збирати статистику та стати своєрідним форумом держав для обговорення даних нововведень. В майбутньому можливо розширення ролі цієї організації, а саме – введення функції збору податків з діяльності, яка має чітко виражений міждержавний та шкідливий характер діяльності. В якості таких діяльностей можна навести податок Тобіна на обмінні операції з іноземною валютою, податок на авіаквитки тощо.

7. Висновки

В результаті проведених досліджень доведено, що податкові системи розвинених країн світу на сьогоднішній день є унікальними та багатоманітними. Вони різняться залежно від рівня податкового навантаження, співвідношення прямих і непрямих податків, розміром ставок податків. В процесі податкової конкуренції кожна країна намагається знайти для себе певні конкурентні переваги, які дозволятимуть їм ефективно співпрацювати з ключовими учасниками ринку та виконувати власні завдання.

Водночас встановлено, що в процесі розвитку світогосподарських процесів відбувається поступове зближення національних податкових систем, а саме в роботі податкових органів, уніфікації механізмів оподаткування, гармонізації податкових ставок. Це призводить до того, що колись діаметрально протилежні податкові системи країн поступово втрачають національні особливості та стають все більш схожими.

В процесі дослідження виявлено, що прискорюють процеси глобалізації так звані «фіскальні терміти», які сформувались внаслідок інформатизації життя суспільства. Важливе значення має і податкова конкуренція – вона змушує держави змагатись за прихильність корпорацій, створювати більш гнучкі та сучасні податкові стратегії. Крім того, поступово посилюється кооперація держав в податковій сфері, є пропозиції по створенню Всесвітньої податкової організації.

Одним з наслідків глобалізації світового оподаткування стає гармонізація та уніфікація податкових систем світу, яка виявляється не лише в поступовому зближенню податкових стратегій країн та ставок податків, але й передачі частини повноважень у сфері оподаткування наддержавним органам. На сьогоднішній день повна конвергенція податкових систем є нереалістичною, проте навіть зараз в межах Європейського Союзу спостерігається певна адаптація податкового законодавства та координація податкової політики для цілей інтеграційного об'єднання, хоча податкова сфера є найскладнішою сферою для інтеграції. Тим не менш, поступова уніфікація непрямих податків та ініціатива введення єдиної консолідованої бази для податку на прибуток стали першими кроками на шляху до гармонізації

оподаткування в Співтоваристві. Наступним важливим кроком для ЄС стане прийняття Кодексу європейського платника податків, що дасть «зелене світло» багатьом податковим ініціативам країн-членів.

Література

1. Бусарева, Т. Г. Глобальний вимір трансформації національних податкових систем [Електронний ресурс] / Т. Г. Бусарева // Ефективна економіка. — 2012. — № 2. — Режим доступу: \www/URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=964>
2. James, S. Globalisation and International Trends in Taxation [Text] / S. James, A. Sawyer // Asia-Pacific Journal of Taxation. — 2004. — Vol. 8, № 2. — P. 49–67.
3. Tanzi, V. Globalization, Tax System, and the Architecture of the Global Economic System [Electronic resource] / Vito Tanzi. — Inter-American Development Bank, 2005. — Available at: \www/URL: <http://idbdocs.iadb.org/wsdocs/getdocument.aspx?docnum=724426>
4. Shionoia, Y. Schumpeter in the History of Ideas [Text] / Yuichi Shionoia, Mark Perlman (eds). — University of Michigan Press, 1994. — 135 p.
5. Ndikumana, L. International Tax Cooperation and Implications of Globalization [Text] / L. Ndikumana; J. A. Ocampo, J. A. Alonso (eds) // Global Governance and Rules for the Post-2015 Era : Addressing Emerging Issues in the Global Environment. — Bloomsbury Academic, 2015. — P. 73–106. doi:10.5040/9781472580740.ch-002
6. Paying Taxes 2014: The global picture [Electronic resource]. — World Bank Group and PwC, 2014. — 189 p. — Available at: \www/URL: <http://www.pwc.com/gx/en/paying-taxes/assets/pwc-paying-taxes-2014.pdf>
7. Official report of Eurostat [Electronic resource]. — 2014. — Available at: \www/URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/publications/recently-published>
8. Baldwin, R. E. Agglomeration, integration and tax harmonisation [Text] / R. E. Baldwin, P. Krugman // European Economic Review. — 2004. — Vol. 48, № 1. — P. 1–23. doi:10.1016/S0014-2921(02)00318-5
9. Miller, T. 2015 Index of Economic Freedom [Electronic resource] / T. Miller, A. B. Kim // The Wall Street Journal. — 2015. — Available at: \www/URL: <http://www.heritage.org/index/explore?view=by-variables>
10. Steinmo, S. The evolution of policy ideas: tax policy in the 20th century [Text] / S. Steinmo // The British Journal of Politics and International Relations. — 2003. — Vol. 5, № 2. — P. 206–236. doi:10.1111/1467-856x.00104
11. Paris, R. The Globalization of Taxation? Electronic Commerce and the Transformation of the State [Text] / R. Paris // International Studies Quarterly. — 2003. — Vol. 47, № 2. — P. 153–182. doi:10.1111/1468-2478.4702001

ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНИХ НАЛОГОВИХ СТРАТЕГІЙ В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Уточнені ключові тенденції розвитку податкових систем. Проведен аналіз податкових стратегій розвинутих країн світу і охарактеризовані їх трансформації в глобальній економічній середі. Визначені шляхи податкової гармонізації, що полягають у збільшенні координації між податковими органами різних країн і створенні Всесвітньої податкової організації.

Ключові слова: податкова система, податкова стратегія, глобалізація, податкова навантаження, податкова гармонізація.

Максименко Анна Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра міжнародного обліку і аудиту, Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана, Україна, e-mail: an-maksimenko@mail.ru.

Максименко Анна Вікторівна, кандидат економічних наук, доцент, кафедра міжнародного учета и аудита, Киевский национальный экономический университет им. Вадима Гетьмана, Украина.

Maksymenko Anna, Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, Ukraine, e-mail: an-maksimenko@mail.ru

УДК 347.457:336.73(477)

DOI: 10.15587/2312-8372.2015.47264

Маліновська О. Я.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ КРЕДИТНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ

У статті зроблено огляд основних законодавчих актів, що регулювали діяльність кредитних спілок до прийняття Україною незалежності, та актів функціонування кредитних спілок на сучасному етапі їх розвитку, що регулюються. Проаналізовано основні організаційно-правові аспекти діяльності кредитних спілок в Україні. З'ясовано роль підтримки держави у розвитку кредитних спілок в Україні.

Ключові слова: кредитна спілка, нормативно-правові акти, кооперація, статут, державне регулювання.

1. Вступ

На сучасному етапі розвитку надання фінансово-кредитних послуг населенню вагомим місцем посідають послуги, які надають кредитні спілки (далі — КС). Адже КС є ефективним інструментом залучення фінансових ресурсів громадян та задоволення їх соціально-економіч-

них потреб. В Україні КС знаходяться на етапі розвитку і потребують вдосконалення нормативно-правової бази їх діяльності. Основним питанням, яке на сьогоднішній час залишається не вирішеним, є недостатнє розуміння населенням необхідності створення та діяльності КС. Причиною цього частково є і недосконалість законодавства, що регулює діяльність кредитних спілок. Тому,